Aan de leden

Datum
19 november 2026

Ons kenmerk
U202600558
Lbr. 26/048

Telefoon
070 373 8393

Bijlage(n)
geen

Onderwerp
Controleer begrenzing stedelijke ecosystemen en ondersteuning gemeenten

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Het ministerie van BZK/VRO heeft u eind oktober per brief geïnformeerd of uw gemeente op basis van de Europese classificatiemethode als stedelijk wordt aangemerkt en of artikel 8 van de Natuurherstelverordening (NHV) en het begrenzingsproces gelden voor uw gemeente. Het ministerie heeft in deze brief ook een landelijk voorstel voor de begrenzing van de stedelijke ecosysteemgebieden toegelicht.

De begrenzing van de stedelijke ecosysteemgebieden heeft invloed op de ruimte die hierbinnen voor andere ruimtelijke opgaven beschikbaar is, zoals de energietransitie of woningbouw. Hoewel de VNG achter de doelstelling staat, constateren we dat gemeenten op korte termijn belangrijke, aanvullende informatie nodig hebben om de volledige impact van de generieke begrenzing te kunnen beoordelen. Daarover voert de VNG momenteel gesprekken.

Tegelijkertijd adviseren wij u om alvast grondig te onderzoeken of de voorgestelde begrenzing tot ruimtelijke beperkingen leidt voor de uitwerking van andere plannen en projecten. U kunt namelijk tot en met 28 februari 2027 – onder bepaalde voorwaarden – voorstellen indienen om deze generieke begrenzing aan te passen.

In deze ledenbrief lichten wij toe welke impact de begrenzing kan hebben en hoe u als gemeente kunt handelen. Daarnaast lichten wij onze inzet richting het ministerie toe, zodat gemeenten alsnog de noodzakelijke informatie ontvangen.

De begrenzing van stedelijke ecosysteemgebieden

De grens van een stedelijk ecosysteemgebied bepaalt waar groen en boomkronen meetellen voor de doelen van de NHV. Volgens de verordening moeten de stedelijke centra en clusters altijd binnen die grens vallen. Welke gebieden dat zijn, volgt uit een Europese indeling op basis van onder meer inwonerdichtheid. Het rijk heeft deze verplichte minimale begrenzing aangevuld met bijvoorbeeld bedrijventerreinen, woonwijken en parken, zodat de voorgestelde grens zo goed mogelijk aansluit bij de bebouwde kom.

Volgens artikel 8 moet er eind 2030 in de Nederlandse stedelijke ecosysteemgebieden samen minstens evenveel stedelijk groen en boomkroonbedekking zijn als in 2024. Vanaf 2031 moet het stedelijk groenoppervlak landelijk een stijgende trend laten zien. Voor boomkroonbedekking geldt die trend per stedelijk ecosysteemgebied. Beide trends moeten doorzetten totdat een bevredigend niveau is bereikt. Het bevredigend niveau is nog onbekend. De Europese Commissie (EC) publiceert uiterlijk in 2028 een richtinggevend kader op basis waarvan lidstaten het bevredigend niveau kunnen bepalen.

Wat betekent de voorgestelde grens voor uw plannen?

In het voorstel van het rijk heeft elke betrokken gemeente een eigen stedelijk ecosysteemgebied. Iedere gemeente moet een afname van het groenoppervlak en de boomkroonbedekking in hun stedelijk ecosysteemgebied voorkomen. Blijvend agrarisch grasland, zoals een weiland, telt bij die beoordeling mee als stedelijk groen.

Als op zo’n weiland woningen worden gebouwd, gaat groen verloren dat in de berekening meetelt. Nieuw groen in de wijk kan dat verlies gedeeltelijk opvangen. Blijft er een tekort over, dan kan elders binnen de grens extra groen nodig zijn. Dat kost ruimte en geld en kan de uitvoering van woningbouw en andere ruimtelijke plannen bemoeilijken. Als de voorgestelde grens tot een concreet knelpunt leidt, kunt u bij het rijk een wijzigingsvoorstel indienen. U kunt daarin bijvoorbeeld voorstellen om een weiland buiten het stedelijk ecosysteemgebied te laten als dit perceel buiten de verplichte, minimale begrenzing ligt.

Controleer de omvang en haalbaarheid van de opgave binnen de voorgestelde begrenzing daarom goed. Zo kunt u eventuele knelpunten met een wijzigingsvoorstel van een oplossing voorzien en voorkomt u problemen bij de realisatie van andere ruimtelijke plannen.

Meer informatie nodig voor gemeenten

De verordening biedt ruimte om stedelijke ecosysteemgebieden van buurgemeenten samen te voegen. Hoe Nederland die mogelijkheid kan toepassen, is nog onderwerp van gesprek met de EC. Dat geldt ook voor de vraag of blijvend agrarisch grasland geheel of gedeeltelijk buiten de berekening van stedelijk groen kan blijven. De uitkomst bepaalt mede hoeveel extra groen nodig is en waar daarvoor ruimte kan worden gezocht. De uitwerking van deze keuzes is daarmee bepalend voor de vraag hoe de voorgestelde begrenzing aansluit bij uw plannen en projecten en of een wijzigingsvoorstel noodzakelijk is.

De VNG constateert daarom dat gemeenten meer informatie nodig hebben om de voorgestelde grens en de haalbaarheid van de groenopgave goed te beoordelen. Daarom vragen wij het rijk om duidelijkheid over de volgende punten:

- **Monitoring**. Hoe gaat het rijk meten of het groenoppervlak en de boomkroonbedekking toe- of afnemen?
- **Gegevens over 2024**. Gemeenten hebben betrouwbare gegevens nodig over het groenoppervlak en de boomkroonbedekking, gebaseerd op de meetregels die bij de landelijke monitoring worden toegepast.
- **Samenvoegen van gebieden**. Onder welke voorwaarden kunnen gemeenten samen één stedelijk ecosysteemgebied vormen?
- **Grasland**. Kan permanent grasland wel of niet worden uitgesloten van de definitie ‘stedelijk groen’ en de compensatieplicht die hieraan verbonden is?
- **Uitzonderingsgrond**. Hoe wordt de uitzonderingsgrond voor gemeenten met een hoog groen- en boomkroonpercentage ingezet?

Waarom moet u nu al aan de slag?

De NHV is al sinds 2024 van kracht. De VNG adviseert gemeenten daarom om niet te wachten op aanvullende informatie van het rijk, maar de groen-, woningbouw-, energie- en (overige) RO-ambities en -plannen nu al samen te brengen en een inschatting te maken van de vergroeningsopgave binnen de generieke begrenzing. Breng daarbij in beeld:

- Welk groen- en boomkroonoppervlak sinds 2024 is verdwenen of erbij is gekomen;
- Welk aanvullend verlies wordt verwacht door plannen en projecten tot en met 2030 en daarna;
- Hoe bestaand groenbeleid dit verlies binnen de begrenzing kan helpen opvangen;
- Waar extra vergroening mogelijk is en per wanneer dit kan worden gerealiseerd.

Zo ontstaat er een eerste beeld van de resterende opgave. U kunt dit nauwkeuriger in beeld brengen zodra het rijk de ontbrekende informatie levert. Daarna kunt u beoordelen of een wijzigingsvoorstel nodig is om eind 2030 een afname van het groenoppervlak en de boomkroonbedekking te voorkomen. Houd daarnaast rekening met de ruimte die vanaf 2031 nodig kan zijn voor verdere vergroening van het stedelijk ecosysteemgebied, in het bijzonder voor boomkroonbedekking.

Informeer raad en provincie

Wij werken samen met het rijk aan een eenduidig advies over de wijze waarop de gemeentelijke afstemming en besluitvorming over de generieke begrenzing en eventuele wijzigingsvoorstellen het best kan worden georganiseerd. Wij willen hierover voor het kerstreces duidelijkheid bieden. Tot die tijd adviseren wij uw college om de raad in ieder geval via een raadsinformatiebrief te informeren over de generieke begrenzing en de mogelijkheid om hierop wijzigingsvoorstellen in te dienen, zodat de raad deze informatie ook op eigen initiatief kan agenderen voor een commissie- en/of raadsbespreking.

Wij raden u aan om een wijzigingsvoorstel ook af te stemmen met uw provincie en het provinciale beleid ter plaatse. Zo kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat de gemeente een stuk grond aan het stedelijk ecosysteemgebied wil toevoegen voor de aanplant van extra bomen, terwijl de provincie hier aanstuurt op behoud van open polderlandschap.

Digitale bijeenkomsten

De VNG organiseert op dinsdag 1 december en dinsdag 15 december twee bijeenkomsten voor ambtenaren. Op 1 december beantwoordt het rijk uw vragen over het begrenzingsproces. Op 15 december laat een GIS-expert u stap voor stap zien hoe u de begrenzing bekijkt en een wijzigingsvoorstel kunt indienen.

Daarnaast organiseren we op donderdag 17 december een bijeenkomst voor bestuurders, waarin we verder ingaan op de impact van het begrenzingsproces en het rijk u meeneemt in de laatste stand van zaken.

Vragen of knelpunten?

Heeft u vragen voor de VNG? Of loopt u tegen lokale knelpunten aan die niet door middel van een wijzigingsvoorstel opgelost kunnen worden? Dan kunt u contact opnemen met de VNG via info@vng.nl, zodat wij deze situaties kunnen meenemen in onze gesprekken met het rijk.
Vragen over het begrenzingsproces kunt u stellen aan het rijk via artikel8NHV@minbzk.nl.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. P.W. Jeroense
Algemeen directeur